

„Jsme na tom stejně, jako za protektorátu“ – osobní vzpomínky.

Ve škole v protektorátu mě učili písně „Deutschland, Deutschland über Alles“ a „Die Fahne Hoch“. V učebnicích, pokud nebyly nahrazeny brožurkami, zamazávali věty a odstavce, které připomínali národní obrození. Nesmělo se mluvit o našich presidentech T. G. Masarykovi a Eduardu Benešovi. Jejich obrazy musely zmizet, stejně jako československé vlajky či kroniky obce a školy. Gestapo zatýkalo občany a odváželo do koncentráku, německá vojska navštěvovala obec a prohledávala domky a okolí. Hledala občany zapojené do odboje proti německému fašismu a partyzány.

Počátkem května 1945 přišla svoboda. Partyzáni se vraceli domů. Na koni přijel první voják Rudé armády, aby oznámil, že končí hrozná válka. Na fotografii voják, který jako první přijel do naší obce Cikháň. Občané ho vítali, květinami. Vyvolávali slávu Rudé armádě a J. V. Stalinovi. Ve škole jsem se učil píseň „*Stalin naše bojová je sláva*“, „*Stalin je pilotem našeho mládí*“... Starší mládež než jsme byli my - děti školou povinné – zpívali: „*Zítří se bude tančit všude až naše vítězné vlajky rudé na stožáry světa vyletí...*“

Občané rozvíjeli společenské a pracovní aktivity. Iniciátorem pokroku se stala komunistická strana. Začal život v míru, v práci a radosti! Na paměť odboje a spolupráce českých a ruských partyzánů byly postaveny v katastru obce a v místních lesích památníky. Ten druhý z pravé strany připomíná návštěvu presidenta republiky, hrdinu bojů ve 2. světové válce, generála Ludvíka Svobodu, který navštívil tento kraj 27. června 1970.

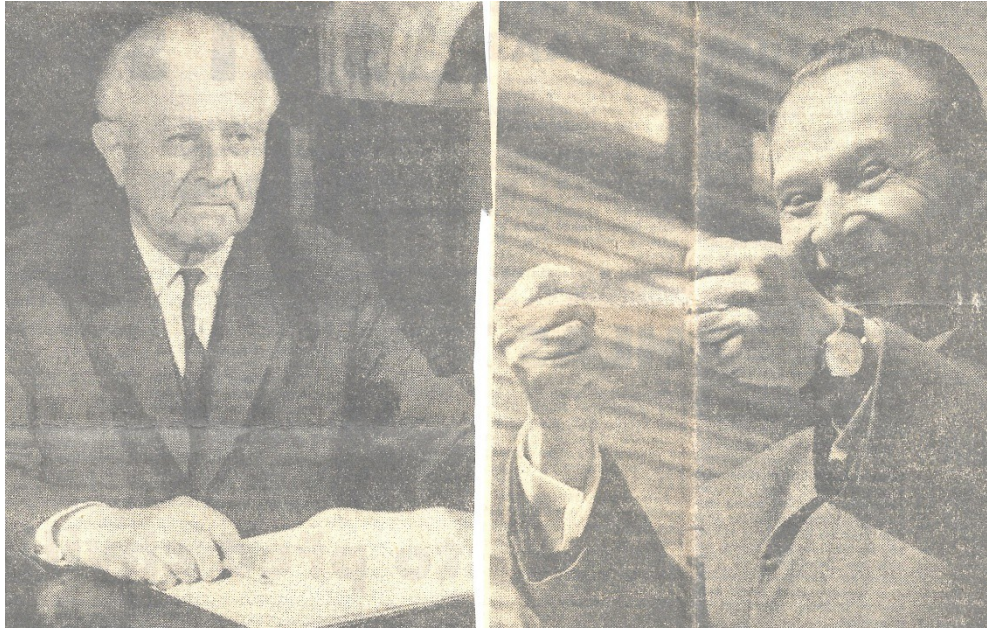
Každoroční kladení kytic a věnců svědčí o tom, že občané nezapomínají.

Velkou společenskou autoritu po 2. světové válce měl president republiky dr. Edvard Beneš a předseda vlády Klement Gottwald.

Logickým vyústěním výsledků 2. světové války a aktivit občanů byl Únor 1948. Lid pod vedením KSČ rozhodl o vývoji republiky. Lid se přimkl k Sovětskému svazu a začal budovat socialistický stát. Obrovskou autoritu získal, svými postoji k národu, k obraně republiky a k jejímu budování, Klement Gottwald. Společně byla žádána pozemková reforma, národní pojištění, zemědělská a živnostenská daň. Byla požadována pokroková Ústava, v níž by byly zakotveny všechny revoluční vymoženosti a cesta k socialismu. Na obrázku Klement Gottwald při projevu. Vlevo od něj A. Zápotocký, vlevo od A. Zápotockého Evžen Erban významný činitel sociální demokracie.

Komunistická strana a Klement Gottwald oplýval vysokou autoritou. Autorita byla nahlodána některými procesy v padesátých letech. Velkou autoritu požíval i sovětský

vůdce J. V. Stalin. Bohužel v roce 1953 zemřel. Zpočátku se ujal moci v SSSR Malenkov, ale záhy byl vystřídán N.

Chruščovem. Nastolil program tzv. „odhalení kultu osobnosti“ J. V. Stalina, jeho různých represí, likvidaci občanů, byť i sám N. Chruščov se na mnoha represích podílel. Tato koncepce nahlodala autoritu Sovětského svazu na mezinárodním poli i uvnitř, podkopala autoritu komunistické strany Sovětského svazu, rozbila mezinárodní dělnické a komunistické hnutí, nahlodala jednotu socialistických zemí, oslabila pozice komunistických stran socialistických zemí, nahlodán byl proces vývoje k socialismu vůbec. Komunistické strany ztrácely na svém vlivu i autoritě. Této skutečnosti nezabránil ani pozitivní vývoj některých oblastí u nás v šedesátých letech minulého století za éry Antonína Novotného. Vytrácela se díla J. V. Stalina, otupovala se úloha marxismu - leninismu. Vzrůstala nespokojenost především inteligence, ale i středních vrstev, mládeže i uvnitř komunistické strany.

Vyústěním nespokojenosti byl Leden 1968. Z funkce vedoucího činitele komunistické strany byl odvolán Antonín Novotný, posléze se vzdal i funkce presidenta republiky. Do čela komunistické strany byl zvolen Alexandr Dubček, posléze presidentem republiky byl zvolen generál Ludvík Svoboda. Oba oplývali velkou autoritou a důvěrou občanů.

Národ věřil v jejich schopnosti a v umění zajistit vývoj a rozvoj socialismu s lidskou tváří pozitivním socialistickým směrem. Na poradě vedoucích tajemníků krajských a okresních výborů KSČ ve dnech 12. – 13. května 1968 Alexandr Dubček mj. řekl:

„Základním smyslem doby je překonat deformace předcházejícího období, ale i vytvořit prostor pro rozvoj socialistické demokracie, pro vytvoření modelu socialistické společnosti, který bude odpovídat moderním požadavkům ekonomickým, idejím socialismu a tradicím naší země.... Pro komunistickou stranu je při tom nejdůležitějším kapitálem to, že se podařilo znovu vyvolat velkou důvěru lidí v politiku strany. Strana navázala kontakt se širokými vrstvami, téměř odstranila roky trvající ohniska napětí ve společenských vztazích, získala podporu nekomunistů a co je zvláště cenné – i mládeže, vyvolala novou naději v socialistickou perspektivu.“

Oskenoval jsem následnou část z jeho projevu

Více jak sedmiměsíční pokus o uplatnění principů demokratického socialismu pod vedením komunistické strany skončil vstupem vojsk Varšavské smlouvy do Československa.

proces zahájila strana. Na čele kritiky i pozitivného prekonania minulých deformácií stáli komunisti. Dnes však spoločenský pohyb vstupuje do nového štádia. Toto štádium znovu kladie otázku, ako zabezpečiť, aby strana stála na jeho čele. V posledných týždňoch sa začínajú objavovať prvky, ktoré svedčia o určitom rozpore medzi tempom spoločenského pohybu a účinnosťou našej politickej a organizačnej práce. Je to tým závažnejšie, že na politickú scénu - a to je nový prvok, ktorým sa vyznačuje dnešok - začínajú vstupovať pravicové opozičné sily s rôznym stupňom protikomunistického a protisocialistického zamerania.

Je potrebné hovoriť, že priestor pre túto činnosť sa otvára aj tým, že nie je dodržovaný obsah i postup stanovený predsedníctvom ÚV KSČ a plénom ÚV KSČ. Mám na mysli predovšetkým akčný program a rezolúciu o politickej situácii prijaté aprílovým plénom.

To posilňuje politický vplyv strane nepriateľských politických tendencií. Ak by sme tento stav včas nezmenili, hrozí nebezpečie, že za určitý čas tieto protisocialistické tendencie môžu narásť tak, že vznikne vážna kríza, ktorú by mohol vyriešiť len mocenský konflikt.

Okupace byla bolestivá. Tento nešťastný manévr musely uvítat všechny země západního světa. Dal totiž základ ke stále se prohlubujícímu odklonu od země Sovětů, k rozkladu socialistického společenství, socialistických idejí, k oslabení naší komunistické strany. Do čela komunistické strany nastoupil Gustav Husák. V pozadí zleva předseda federální vlády Lubomír Štrougal. Generální tajemník KSSS L. Brežněv a vpravo president republiky Ludvík Svoboda. Začalo období normalizace.

Domníval jsem se, že pojem normalizace nesmí být pláštíkem pro návrat administrativně byrokratických metod, ale cestou k normalizaci poměrů, které nastolil „Leden 1968.“ Posoudit vliv nepřátelských sil doma i v zahraničí a k řešení stanovit vhodné politické prostředky. Znamenalo to věnovat se poctivé práci, vytvářet atmosféru solidárnosti s inteligencí, s mládeží, orientovat práci na vědeckotechnický pokrok, a také přispívat, aby představitelé dogmatismu měli co nejmenší prostor ke své práci. Byl jsem přesvědčený, že vzdělaný a mimořádně schopný G. Husák, pokud bude zdravý, k této metě společnost dovede. Přes všechny problémy a nepochopení se společnost ubírala dobrým směrem.

Problémem byl zdravotní stav a omezené schopnosti G. Husáka a také především vnitřní a mezinárodní potřeby a zájmy nového vedení Sovětského svazu v čele s M. Gorbačovem a zájmy západních velmocí v čele s USA a Německem.

Byl rozpoután boj uvnitř jednotlivých států v čele s různými špionážními centrály. Ty měly zájem na likvidaci nejen Sovětského svazu, ale i socialistického společenství a jejich převedení pod vliv Západu. Ke svým zájmům využívaly špionážní centrály proces společenské přestavby, osobnosti, které byli vyloučeny z komunistické strany po vstupu vojsk Varšavské smlouvy do Československa, a různé intelektuály včetně studentské mládeže. K těmto zájmům přispěl odchod G. Husáka z funkce generálního tajemníka ÚV KSČ a zvolením M. Jakeše novým generálním tajemníkem.

Ač se z počátku občané a členové KSČ domnívali, že M. Jakeš jako bývalý pracovník Baťova koncernu bude pilířem společenských změn ve prospěch politiky známé z roku 1968, postupně byli zklamáni a přestávali M. Jakešovi důvěřovat.

dosazen sovětským vedením, které v roce 1968 zlikvidovalo obrodný proces u nás, k jehož likvidaci se připojil. Vzrůstala společenská nespokojenost. Docházelo k pravidelným střetům mládeže studentů a občanů s příslušníky SNB.

Vrcholem nespokojenosti vedením KSČ a státu byly v roce 1989. Byla to jedna událostí pro další vývoj i socializmu. Situaci komplikovala i zpráva v novinách *Večerní Praha*. Jacísi studenti vyzývali ostatní studenty, aby se upalovali za myšlenky disidenta Václava Havla. Byla to závažná výzva. V. Havel musel reagovat a žádat skutečné studenty, aby od takových záměrů upustili. Zlí jazykové tvrdili, že za touto akcí stojí nejvyšší stranický činitel Prahy a nahrává V. Havlovi. Na lednovou manifestaci jsem měl zájem se podívat a zjistit skutečný stav. Jako doprovod jsem pozval generálního prokurátora Jána Pieščaka, ministra vnitra F. Kincla a českého ministra vnitra F. Jirečka.

s Jakešovým lednové události z rozhodujících pro konec

Přesvědčili jsme se, že shromáždění na Václavském náměstí je masovou záležitostí proti socialistickému zřízení, proti komunistické straně. Na přeplněném Václavském náměstí jsme viděli i zásah příslušníků ministerstva vnitra, kteří použili proti demonstrujícím obušky,

vodní děla i služební osy. Brutální zásah působil děsivě. Údajně měl napomoci vyklizení prostoru. Nikdo z mých společníků se k zásahu nehlásil, odmítal ho. Prý vše je v pozornosti orgánů Prahy.

Události a stav ve společnosti vyžadoval jednat. Uvědomil jsem si, že je třeba, aby ÚV KSČ neprodleně reagoval, vyvodil závěry ze zásahu a stanovil politické prostředky k uklidnění situace. Měl zaujmout čelné a rozhodující postavení ke společenské aktivitě a k obhajobě socialismu. Lednové události rozdělily v názorech i členskou základnu komunistické strany a samozřejmě veřejnost, která se zásahy zásadně nesouhlasila. Na oddělení, které jsem vedl, jsme zásah bezpečnostních složek odmítli i proti jinému názoru členů předsednictva strany. Zpracovali jsme s účastí 1. náměstka ministra vnitra generála A. Lorence a generálního prokurátora Jána Pieščka dokument s názvem: *Návrh postupu proti působení protisocialistických struktur.*

V úvodu jsme formulovali všechny problémy, které se ve společnosti projevovaly i názory veřejnosti, že daná stranická a vládní struktura byla dosazena brežněvovským vedením Sovětského svazu a svým nekompetentním jednáním přivedla společnost na samý okraj krize, že hrozí nebezpečí růstu aktivit proti tomuto vedení KSČ, proti komunistické straně samotné i proti socialistickému společenskému systému. Bylo doporučeno, aby se nejvyšší činitelé komunistické strany a státu zúčastnili besed se studenty na jednotlivých fakultách, aby se obdobné besedy uskutečnily v okresech, v průmyslových podnicích a v zemědělských družstvech.

Cílem bylo rozvinout aktivitu v oblasti politiky, vědeckotechnického rozvoje, kultury a podnikání a mezinárodních aktivit. Součástí byl návrh přistoupit neprodleně i k některým personálním změnám ve vedení ÚV KSČ, ve vládách i v Národní Frontě. Bylo doporučeno zahájit ofenzivní kampaň za odstranění ekologické negramotnosti, proti velké lhostejnosti občanů při ochraně a tvorbě životního prostředí, při zajišťování vysoké produktivity práce, dát šanci inteligenci zúčastnit se přímo tohoto procesu apod. Ač generální tajemník M. Jakeš z počátku s návrhem souhlasil, později - po konzultacích se svými spolupracovníky - naše návrhy jednoznačně odmítl.

Propásla se tak příležitost zachránit situaci i společenský systém, byť velkou zábranou byly i nepochopitelné postoje vedení Sovětského svazu a rozehrané aktivity západních rozvědek, především německých.

Neřešení problémů a pasivita otevřely cesty k 17. listopadu 1989. Ochránci normalizačního vývoje po vstupu vojsk Varšavské smlouvy počítali s tím, že toho dne se vyrovnají se všemi reformisty, především s těmi, kteří po lednu 1989 připravili program k aktivizaci komunistické strany, a další částečně spoléhala na to, že průvodu studentů využije k odstavení nepohodlného vedení KSČ a státu.

17. listopad proběhl tak, jak všichni víme. Komunistická strana začala upřednostňovat Václava Havla a slibovala jeho využití. Sám Václav Havel měl ale jiné zájmy a počítal s postem nejvyšším. Měl k tomu zázemí nejen na Západě, ale i u sovětských vůdců. Bylo to nepochopitelné zjištění! Listopadová komedie se chýlila ke konci. Odstoupilo a uteklo od moci vedení KSČ v čele s M. Jakešem a vedení KSČ převzal Karel Urbánek, později L. Adamec. Všichni podporovali Václava Havla a také vylučovali z řad KSČ reformisty.

Komunisté zvolili jednomyslně prezidentem republiky V. Havla a na jeho návrh odstranili z Ústavy článek o vedoucí úloze komunistické strany ve společnosti. Začaly rozhovory u kulatých stolů, kde se začal rozdělovat majetek státu, vytvořený občany za desetiletí, mezi soukromé subjekty. Komunisté, kteří se toho účastnili, a bývalí disidenti tak vytvořili novou společenskou třídu boháčů, která se ujala moci v Československu. Konec socialismu byl dovršen! Postupnými krůčky byly smazány všechny úspěchy socialismu a socialismus pomlouván, očerňován, stejně jako úloha komunistické strany ve společnosti. Teorie marxismu-leninismu byla odmítána, postupně likvidován náš vztah k Sovětskému svazu.

Na fotografii Václav Havel se svým pomocníkem na Hradě panem knížetem, Copak asi kují?

Nový prezident Havel obnovil dobré vzťahy se SRN, omluvil se Němcům a dal podnět k rozvoji vzájemných vztahů. Postupně se začala přepisovat naše historie, začalo být odmítáno období národního obrození, pomlouvány a očerňovány osobnosti národního obrození i komunistické strany v čele s Klementem Gottwaldem. Nejsložitější a nehroznější osobností dějin se stal J. V. Stalin, ale i V. I. Lenin, zapomínalo se a zapomíná na K. Marxe i B. Engelse a na řadu teoretiků sociálního pokroku a úlohy člověka ve společnosti. Z osvobozovací úlohy Rudé armády v roce 1945 se stalo okupování Československa, přepisují se výsledky 2. světové války apod.

A jsme téměř ve stejném období, které známe, my poslední pamětníci, z protektorátu Čechy a Morava. Přepisují se dějiny ve prospěch Německa. Díky hlasování lidu jsme vstupem do EU omezili svoji suverenitu a samostatnost, hrajeme si na Evropany a zapomínáme na vlastenectví, které je odsuzováno za vážný přestupek a za nedokonalost doby. Do zahraničí jsme prodali průmyslové podniky, banky, rozbili zemědělství. Na úrodných polích stavíme dálnice, sklady a montovny pro západní mecenáše a ztratili jsme potravinářskou soběstačnost.

Ještě malý sken z mého textu z roku 2004:

Nic neměním. Byla to komedie a drama současně, bylo to oklamání našich národů. Český vývoj, dříve či později, bude směřovat od znovu restaurovaného kapitalismu k ekonomické demokracii, k jednotě demokracie a socialismu.

Jan Masaryk kdysi řekl: „...Jestliže je vůbec nějaký ráj, je asi beztřídní. Ačkoliv i v nebi máte anděle a archanděle. Já jsem prosím pro beztřídní společnost, ve které každý bude mít, co potřebuje. Jenže z děcka neuděláte fousatého mudrce přes noc. Lidi musejí dospívat postupně. Nemůže vám být šedesát zítra, když vám ještě včera bylo dvanáct. Já vím, že můžete dostat revoluci dneska to, co všichni slušní lidé na světě chtějí dosáhnout zítra. Ale když nenecháte věci dozrát přirozenou cestou, tak se vám stane, že uzrajou jablka kyselá a nic se nedivte, když v nich budou červi...“.

Listopadový puč a následný vývoj je kyselý, prolezlý červy. Iluze občanů vyprchaly. Mnozí ví, že v bajkách o 17. listopadu 1989 zemřela pravda. Páteře mnohých se zhroutily. Mocní umlčeli pravdu i vlastní svědomí. Z dogmatiků nejhrubšího zrna se stali političtí „reformátoři“, novodobí podnikatelé. Je to k nevíře. V rámci svých ambicí a tužeb se mnozí ode mě odvrátili ve chvílích nejtěžších. V době kdy o mně psali lži, kdy mě vyšetřovali, dokonce i za paní Miladu Horákovu, byť v době kdy byla odsouzena mně bylo 17 let... Bylo to zadání konzervativců zlikvidovat Hegenbarta. Zvítězili ti, kterým říše habsburská a velkoněmecká nebyla a není cizí, kteří na úkor svého rozumu a zkušeností našich národů bezmyšlenkovitě přijímají jakákoliv byrokratická opatření zformovaná v Bruselu... A to jen v zájmu tak zvaného definitivního odklonu od „bolševismu“ a Moskvy. Částečně se jim daří. Lidé se přestali hlásit a vyslovovat k socialistické budoucnosti. Slovo socialismus je málem považováno za horší výraz než německý fašismus.

Má pojetí 17. listopadu 1989

Stále se vracím k myšlenkám T. G. Masaryka, stejně jako jsem to udělal při studiu vysoké školy politické v Praze v roce 1968.

„Národ nedělá jen krev a nezaručuje ho jen jazyk. Vedle toho je tu státní zřízení, hospodaření, vzdělávání, literatura, mravnost, náboženství. V těchto jednotlivých věcech je nutno vytvořit si ideální požadavky a spět za tím, abychom je uskutečnili. Je nutno mít program. Program neznamená opsat několik myšlenek Palackého, nýbrž pochopit smysl historie a teď si říci: Chceme spět za tímto cílem. Co to koneckonců znamená? Nic než poznat, co je pravda a nepravda, poznat, co je zlé a co je dobré. Jiného úkolu nikdy nebude pro žádný národ. Nestačí jen poznávat. Poznat pravdu, to znamená pravdu vyznat. Máme povinnost poznanou pravdu vyznat a v ní stát....To chtěl Hus od svých současníků.“

A ještě na závěr: vyhledal jsem v mých poznámkách citát z knihy Antonia Gramasciho. Psal na téma ideologie:

„Je nutno rozlišovat mezi ideologiemi organickými, tj. takovými, které jsou nezbytné pro určitou základnu a ideologiemi neoprávněnými, uměle vykonstruovanými „chtěnými“. Pokud jsou ideologie historicky nutné, mají platnost a to „psychologickou“: organizují lidové masy a vytvářejí prostředí, v němž se lidé pohybují, uvědomují si své postavení, zápasí atd. Vykonstruované ideologie jsou pramenem jen individualistických hnutí, polemik atd.“

Řekl bych, že tato slova mají platnost stále, byť mnozí pisatelé ideologií odsuzují, aniž ví, co vlastně ideologie je.

RSDr. Rudolf Hegenbart